

سرشناسه : پورالشریعه، طاهره، ۱۳۶۳-
 عنوان و نام پدیدآور : نگرشی نوبه احکام و آثار مهریه در فقه و حقوق / طاهره پورالشریعه.
 مشخصات نشر : قم: خادم الرضا (ع)، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۴۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۶۱۲۰-۱
 وضعیت فهرست نویسی : فبا
 موضوع : مهر (فقه) (Islamic law) - Bride price
 موضوع : مهر (حقوق مدنی) - ایران - Bride price - Iran
 رده بندی کنگره : BP۱۸۹/۲
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۵۶۹۲۲

نگرشی نوبه احکام و آثار مهریه در فقه و حقوق

مؤلف: طاهره پورالشریعه

ناشر: خادم الرضا ع

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۶-۱۲۰-۱

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

جميع حقوق برای انتشارات خادم الرضا ع محفوظ است.

ارتباط با ما :

ف.م. خیابان صفویه پتهپا، انتهای کوچه ۲۸، پلاک ۲۸۴
 صندوق پستی ۱۱۱۹ - ۳۷۱۱۵

تلفن ۳۷۴۲۱۲۲ - ۳۷۳۳۶۱۵ - ۰۲۵
 ۰۹۱۲ ۲۵۱ ۳۶۸۹ - ۰۹۱۲ ۷۴۶ ۱۲۰۵

صفحه اینستاگرام @khademoorzeas
 نمایش تصاویر، معرفی کتابها و مطالب مرتبط با انتشارات

فروشگاه مجازی انتشارات Kh-rezair
 با امکان خرید محصولات و بهره مندی از تخفیف ویژه

کانال سروش @khademoorzeas
 اطلاع رسانی آخرین اخبار و تازه های نشر

سامانه پیامکی ۳۰۰۰۱۹۱۶۰
 عضویت در باشگاه مخاطبین با ارسال عدد ۱۱۲

عزیزانی که از طریق سایت و یا سامانه پیام کوتاه به باشگاه مخاطبین
 انتشارات خادم الرضا ع می پیوندند به قید قرعه جوایزی اهدا میگردد.

نگرشی نو
به احکام و آثار مهریه
در فقه و حقوق

طاهره پور الشریعه

تقدیم به

تقدیم به روح پاک پدرم، که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه
زندگی ایستادگی را تجربه نمایم.
و به مادرم، دریای بی‌کران فداکاری و عشق که وجودم برایش همه رنج
بود و وجودش برایم همه مهر.

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

پیش نیازها و مفهوم شناسی

مفهوم لغوی مهر ۱۷

مفهوم اصطلاحی مهر ۱۸

تاریخچه مهر ۲۰

اقسام مهر ۲۴

شرائط مهر المسمی ۳۰

الف . مالیت داشته باشد ۳۰

ب . قابل تملك باشد ۳۰

ج . منفعت عقلائی مشروع داشته باشد ۳۲

د . مهر باید معین باشد ۳۳

ه . مهر باید معلوم باشد ۳۳

و . قدرت بر تسلیم ۳۴

ماهييت مهر در فقه	۳۵
الف) مقايسه ي نكاح با عاريه	۳۹
ب) مقايسه ي نكاح با معاطات	۳۹
ج) تحقق نيافتن عقد نكاح با الفاظ بيعت و ملكت	۴۰
د) عدم حصول مالكيّت بر بضع	۴۰
ه) مقايسه ي اجمالي مهر با عوض در عقود	۴۱
و) دلايل بطلان شرط خيار فسخ در نكاح	۴۱
ديدگاه اهل سنت	۴۲
ديدگاه فقهاى اماميه	۴۴
ماهييت مهر	۴۶
۱. ماهييت مهر در قرآن	۴۶
۲. ماهييت مهر در حقوق	۴۹
الف) جنبه هاى مختلف عقد نكاح	۴۹
ب) مهر فراتر از عوض قراردادى	۵۱
ج) عوض بضع نبودن مهر	۵۴
د) مهر، قرارداد مالى	۵۶
ماهييت مهر در نكاح منقطع	۵۷

فصل اول: احكام مشابه مهريه در فقه اماميه و حقوق موضوعه

يك) وجوب ادائى مهريه در قرآن و روايات	۶۳
دو) مالكيّت مهريه و استقرار آن در نكاح دائم	۶۵
سه) مالكيّت مهريه و استقرار آن در نكاح منقطع	۶۹
چهار) زمان مطالبه مهريه	۷۱
پنج) نحوه مطالبه مهريه	۷۲
اول: مراجعه به دفترخانه ازدواجى	۷۲
دوم: مراجعه به دادگاه و طرح دعوى مطالبه مهريه	۷۳

۷۴	ششم) اموال قابل توقیف در قبال مهریه
۷۶	هفتم) ازدیاد مهریه پس از عقد نکاح
۷۷	هشتم) وضعیت مهریه در نزدیکی به شبهه
۷۹	نهم) وضعیت مهریه در ارتداد زوجین
۸۰	دهم) وضعیت مهریه با فوت زوجین
۸۱	موت زوجه منقطعه
۸۱	یازدهم) وضعیت مهریه در فسخ نکاح
۸۳	دوازدهم) وضعیت مهر در انحلال نکاح منقطع
۸۳	۱- نکاح در فسخ نکاح منقطع
۸۵	۲- مهریه در انقضاء مدت نکاح منقطع
۸۶	الف. حالت تمکین
۸۶	ب. حالت نشوز
۸۶	نشوز در تمام مدت
۸۶	نشوز در قسمتی از مدت
۸۷	۳- مهریه در بذل نکاح منقطع
۸۷	الف. مهریه در بذل مدت قبل از نزدیکی
۸۸	بذل تمام مدت
۸۸	بذل قسمتی از مدت
۸۸	ب. مهریه با بذل مدت پس از نزدیکی
۸۹	۴- مهریه با فوت زوجین در نکاح منقطع

فصل دوم: احکام اختلافی مهریه در فقه امامیه و حقوق موضوعه

۹۳	الف. تعدیل مهریه
۹۴	تعدیل در ساحت فتوا
۹۶	ب. نحوه محاسبه مهریه

- ج. تعدیل و مهریه زوجه فوت شده ۹۸
- د. مهریه در تغییر جنسیت ۹۹
- ه. نقش اعسار زوج در حق حبس زوجه ۱۰۲
- اعسار زوج بعد از عقد نکاح ۱۰۴
- و. حق حبس ناشی از عدم تأدیه مهر ۱۰۴
- ز. تقسیط مهریه و حق حبس ۱۰۶
- رای وحدت رویه ی هیأت عمومی ۱۰۸
- ح. تلف یا معیوب شدن مهریه ۱۰۹
- ط. وضعیت مهر المسمی در طلاق ۱۰۹

فصل سوم: آثار مهریه در فقه امامیه و حقوق موضوعه

- (۱) آثار مهریه برای زن ۱۱۵
- الف. کسب رضایت زن ۱۱۵
- ب. نشانه شخصیت زن ۱۱۶
- ج. پشتوانه ای در برابر حوادث ۱۱۷
- د. نشانه حق مالکیت زن ۱۱۸
- ه. جبران کمبود وضعیت مالی زن ۱۱۸
- (۲) آثار مهریه برای مرد ۱۲۰
- (۳) پیامدهای مهریه های سنگین ۱۲۱
- توهم وضع مهریه سنگین مانع طلاق ۱۲۲
- (۴) راه کارهای حل مشکل مهریه سنگین ۱۲۴
- الف. الهام گرفتن از سخنان پیشوایان معصوم ۱۲۴
- ب. آموزش جوانان ۱۲۵
- ج. جایگزینی نگرش انسانی به جای نگرش اقتصادی ۱۲۵
- د. تشویق جوانان به پرداخت مهریه نقدی ۱۲۶

۱۲۸.....	واپسین نگاه
۱۳۵.....	فهرست منابع و مآخذ
۱۳۵.....	کتب فارسی
۱۳۸.....	کتب عربی
۱۴۱.....	مقالات
۱۴۱.....	سایت

مقدمه

جامعه بشری از خانواده‌ها تشکیل می‌شود و خانواده هسته اولیه و سلول‌های جامعه محسوب می‌شود. اگر در جامعه‌ای خانواده مستحکم باشد و زن و شوهر حقوق یکدیگر را رعایت کنند و باهم اخلاق خوش داشته و سازگاری کنند و با همکاری یکدیگر مشکلات را برطرف سازند و فرزندان صالحی تربیت کنند، آن جامعه به صلاح خواهد رسید و از مشکلات اخلاقی و معنوی آن به برکت چنین خانواده‌هایی کاسته می‌شود یا از ابتدا چنین مشکلاتی برای آن جامعه رخ نمی‌دهد.

دین اسلام به عنوان کامل‌ترین دین برای تمام مراحل زندگی برنامه‌ای مدوّن کرده و اگر مسلمانان تمام فرامین مقدس اسلام را که در قرآن کریم و احادیث به طور واضح و روشن و بدون نقص و براساس عقل و شرع آمده را رعایت کنند به زندگی واقعی که رسیدن به تکامل است نزدیک می‌شوند و دست می‌یابند.

در عقد ازدواج و زندگی مشترک شرایط و مسایل بسیاری لازم است که هر یک از زوجین باید به آن پایبند باشند. یکی از این مسایل، مسأله مهم مهریه است که شارع مقدس در عقد ازدواج آن را لازم دانسته است.

مهریه دارای شرایط و احکامی است که در این کتاب به آن پرداخته می‌شود.

در اصطلاح فقه و حقوق «مهر» مالی است که به مناسبت عقد ازدواج، مرد به زن هدیه می‌کند و مرد مکلف است هنگام ازدواج یا عندالمطالبه یا عندالإستطاعه آن را به زن تأدیه نماید. با توجه به این که موضوع مهریه مورد وفاق و از مسایل مسلم فقه و حقوق ماست تفاوت‌هایی در برخی احکام مهریه بین فقه امامیه و حقوق موضوعه وجود دارد.

در این کتاب مسایل و احکام مهریه در فقه امامیه مورد بررسی قرار می‌گیرد و سپس با حقوق موضوعه مقایسه می‌گردد تا مواردی که بین آن‌ها تفاوت وجود دارد، مشخص گردد. تعیین مهریه یکی از ضروریات عقد و مقدمه‌ای برای زندگی مشترک و تشکیل خانواده است. عدم آگاهی کافی مردم به ویژه جوانان به احکام و آثار مهر، باعث مشکلات در زندگی شده و احیاناً زمینه بروز سوء استفاده‌های غیر اخلاقی فراهم آورده است.

در برخی احکام مهر نیز اختلافاتی بین فقه و حقوق ماست که این تغایرها ابهاماتی را در بحث مهر در پی داشته است. وجود این مسایل تحقیق و بررسی احکام و آثار مهریه و تطبیق احکام مهر در فقه امامیه و حقوق موضوعه را امری لازم و ضروری نموده است، باشد که این تألیف گامی در راستای تبیین بیشتر این موضوع و زمینه‌ای برای آگاهی بیشتر مردم و تحکیم نهاد خانواده گردد.